

Komunitné kompostovanie

Kompostovanie v mestách je jednou z ekologických alternatív nakladania s bioodpadom.

V niektorých krajinách je bežné, na Slovensku sa realizuje zatiaľ málo. Je to teda naša nová príležitosť ako pomôcť prírode, sebe aj mestu. Komunitným kompostovaním znížime potrebu prevozu organického materiálu (produkcia CO₂), podporíme biodiverzitu (pôdne organizmy), znížime mestu náklady a podporíme pestovateľské aktivity komunity.

Kompostovanie je premena biologického odpadu na organické hnojivo - kompost. Je to kontrolovaný, riadený proces vedený človekom. Proces prebieha za prístupu vzduchu pod vplyvom pôsobenia aeróbných mikroorganizmov, húb a bezstavovcov.

Vzniknutý kompost je výborným hnojivom. Má drobnohrudkovitú štruktúru, nezapácha, dobre zadržiava vodu, zlepšuje štruktúru pôdy a obohacuje ju o živiny. Je vhodný na použitie v komunitných záhradách, záhonoch, predzáhradkách aj na domáce pestovanie balkónových a okenných kvetov a plodín. Je možné prihnojiť s ním kríky aj stromy. Kompost odporúčame využiť priamo v komunite.

Ako kompostovať v komunite?

Ak vás téma komunitného kompostovania zaujala, prinášame vám návod ako postupovať.

Štúdium

Naštudujte si o kompostovaní čo najviac. Môžete kontaktovať ekocentrum Malá líška, organizáciu ZAaRES, oddelenie odpadového hospodárstva mesta alebo ďalšie organizácie, ktoré sa tejto téme dlhodobo venujú. Určite vám radi poskytnú odpovede na vaše otázky. Na konci dokumentu nájdete všetky potrebné kontakty.

Osveta

Oslovte svojich susedov a povedzte im o možnosti komunitného kompostovania. Môžete spraviť dotazníkový prieskum, predstaviť svoj zámer na stretnutí vlastníkov bytov alebo zorganizovať komunitné stretnutie na tému kompostovania. Tu využijete získané vedomosti. Na to, aby komunita mohla založiť komunitné kompostovisko, potrebujete súhlas nadpolovičnej väčšiny domácností, ktorých sa kompostovanie dotýka (teda domácností z vášho bytového domu).

Prieskum

Zistite, aký bude záujem o kompost medzi susedmi. Záujemcov si zapíšte, ale keď bude kompost vyzretý, nezabudnite sa opýtať znova - môžu sa prihlásiť ďalší záujemcovia.

Zistite, čo chcú obyvatelia kompostovať. Najjednoduchšie je kompostovanie pokosenej trávy a suchého lístia (bez pridávania domáceho bioodpadu). Ak by ste mali záujem kompostovať aj v domácnostiach vzniknutý bioodpad, musíte pamätať na to, že do kompostoviska bude môcť odpad pridávať len vyškolená osoba, ktorá dohliadne na správny pomer suchých a mokrych pridávaných častí. Vaše rozhodnutie ovplyvní veľkosť kompostoviska, ktoré budete potrebovať.

Splnenie podmienok

Stanovte si v spoločenstve vlastníkov bytov pozíciu minimálne dvoch osôb zodpovedných za starostlivosť o kompostovisko (kompost majstrov). Ak sa niekto pozície zriekne, spoločenstvo je povinné zvoliť náhradnú osobu. Tieto osoby absolvujú školenie o kompostovaní, ktoré odporúčame sprístupniť aj ostatným záujemcom. Dohodnite sa, či bude pozícia kompost majstrov v dome odmenená. Kontakt na kompost majstrov umiestnite na kompostovisko a nástenku v dome.

Príprava

Ak ste získali súhlas susedov a máte kompost majstrov, spoločne vyberte miesto budúceho kompostoviska. Dodržujte pritom tieto kritériá: - kompostovisko musí byť umiestnené na zemi/tráve (nie na dlažbe, betóne alebo inej spevnenej ploche)

- kompostovisko nesmie byť pri odpadkových košoch (aby nelákalo hlodavce)
- nesmie tvoriť prekážku na pozemných komunikáciách
- nemá sa nachádzať v blízkosti detských ihrísk a športovísk
- musí byť mimo ochranného pásma pitnej vody a mimo zaplavovaných a zamokrených území
- odporúčame umiestniť ho v blízkosti záhradky alebo miesta, kde bude bioodpad vznikať a zároveň tu môžeme vzniknutý kompost aj využiť

Keď máte vybraté miesto, potrebujete vypočítať, aké veľké alebo koľko kompostovísk potrebujete. Typov a veľkostí kompostovísk je v ponuke veľmi veľa. V meste je však lepšie, ak sú kompostoviská zjednotené. Kontaktujte preto mestský úrad - oddelenie odpadového hospodárstva. Oni vám pomôžu vypočítať potrebnú kapacitu a odporúčia vhodný typ kompostoviska. Ak to bude v ich možnostiach, pomôžu vám ho aj zabezpečiť.

Určite si miesto na skladovanie suchého kompostovacieho materiálu a náradia. Suchý materiál je potrebný na udržanie správnej vlhkosti kompostu. Môže byť umiestnený v samostatnom kompostéri stojacom hneď vedľa. Náradie odporúčame umiestniť v zabezpečených spoločných priestoroch domu.

Kompostovisko musíte zabezpečiť pred hlodavcami pevnou sieťou s okami do veľkosti 1cm. Sieť položte na zem tak, aby pokryla celé dno kompostoviska a priliehala ku stenám. Steny aj vrch kompostoviska musia byť uzatvorené, len s malými vetracím otvormi dôležitými pre prístup vzduchu. Kompostéry odporúčame v mestskom prostredí postaviť k sebe a navzájom zošróbovať. Je to ochrana proti ich ukradnutiu.

Otvor na pridávanie odpadu do kompostoviska zabezpečte zámkom, aby doňho mohla pridávať bioodpad len vyškolená osoba.

Pripravte si suchý uhlíkatý materiál do zásoby. Môžete zriadiť v dome miesto na zber recyklovaného papiera, zhrabať suché lístie, vybaviť od stolára piliny, ...

Začíname kompostovať

Zorganizujte komunitnú brigádu na odštartovanie kompostovania. Na dno kompostéra uložte minimálne 10 cm uhlíkatého materiálu (najvhodnejšia je na spodok vrstva posekaných konárov a lístia). Bude slúžiť na prevzdušenie a odvodnenie prebytočnej vody z kompostu.

Ukladajte vrstvy materiálu na kompostovanie, pričom dbajte o vyvážený pomer suchých a mokrých častí.

Pridajte dážďovky. Sú to skvelí pomocníci. Môžete si zakúpiť kalifornské dážďovky, prípadne v rámci komunity požiadať niekoho, kto má záhradu o prinesenie dážďoviek. Kalifornské dážďovky sú v kompostovaní veľmi obľúbené a výrazne urýchľujú rozklad bioodpadu. Z kompostoviska neutečú, pretože sa živia rozkladajúcimi sa zvyškami.

Kompostovanie

Dodržiujte pravidlá kompostovania a kontrolujte vznikajúci kompost. Pridávaný bioodpad zapracujte do kompostu. Prvý kompost môžete očakávať v závislosti od podmienok a dodržiavania prevádzkového poriadku od 1/2 roka do 2 rokov.

Je kompost hotový?

Keď si nebudete istí, či je kompost už hotový, dobre si ho obzrite. Má byť hnedý až čierny, s jemnou hrudkovitou štruktúrou pripomínajúcou zem a drobnými časťami ťažko rozložiteľných materiálov (kôstky, konáriky) a s vôňou pripomínajúcou les. Ťažko rozložiteľné časti môžete preosiať cez sito.

Urobte test klíčivosti. Odoberte vzorku kompostu na ktorú doma rovnomerne vysejte semienka žeruchy. Misku položte na okno a polievajte dažďovou vodou. Ak žerucha vyrastie so silnými stonkami a pevnými, sýto zelenými listami, kompost je hotový.

Ponuka a distribúcia kompostu

Zistite v komunite záujem o vyzretý kompost a zorganizujte čas jeho odovzdávania. Susedov môžete motivovať aj plagátikom s vyznačením, na čo všetko môžu kompost použiť.

Užitočné stránky a kontakty:

www.kompostuj.me

www.kompost.sk

www.malaliska.sk: ekocentrum@malaliska.sk

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev mesta Banská Bystrica: michal.stuber@banskabystrica.sk; erika.havranova@banskabystrica.sk

Záhradnícke a rekreačné služby mesta Banská Bystrica: michal.valent@zaaresbb.sk